

FABRICE HADJADJ

IGNASI MUNDET

Ens ha tocat viure en una època ben curiosa. Cada època ha tingut, per bé o per mal, les seves novetats i canvis respecte a èpoques anteriors. La novetat radical dels nostres dies és la dèria de trencar amb el passat, una dèria que molts veuen com un dels valors distintius dels nostres dies. Es fa difícil trobar un àmbit de l'existència en el qual no tinguem la sensació que *nosaltres* fem les coses molt millor que els nostres avantpassats.

Tenim, és clar, molts motius per sentir-nos superiors. Per poc que reculem en el temps, cap dels nostres avantpassats tenia pàgina de Facebook ni en sa vida va escriure un twit. Cap d'ells no va tenir compte de Netflix ni va seguir Jocs de Trons, i si reculem prou enllà ni tan sols no sabien qui era el Capità Enciam. Per no saber, no sabrien ni engegar un Iphone. Quan els nostres avantpassats estaven tristos, l'únic que podien fer és fer-la petar per oblidar les penes, cantar cançons, resar, escoltar els ocellets cantar, esperar el proper aplec per anar a ballar sardanes, o aguantar-se. Nosaltres, en canvi, podem anar al cinema, canviar de mòbil, mirar la tele, navegar per internet, atipar-nos d'hamburgueses, o de tofu o de quinoa, anar al Dir a cremar calories, o llençar els diners en un centre comercial gaudint del fil musical. Som molt afortunats.

Però d'un temps ençà alguns pensadors aixafaguitarres, enlloc d'agrair el doll de benediccions que ens plou, es dediquen a rumiar si no serà el cas que l'home contemporani, a base d'enriquir la seva existència amb més i més novetats, tecnologia, recursos i diversions, s'estarà oblidant de ser el que era de bon principi i que, amb tots els seus defectes, eren els

nostres avantpassats. És a dir, un home. Són pensadors poc coneguts per l'home corrent i, tot i que algun d'ells esporàdicament es posi de moda, rarament se'n llegeixen seriosament les obres. Alguns d'ells van ser cristians, com C. Péguy, G.K. Chesterton, G. Bernanos, C.S. Lewis, T.S. Eliot, A. del Noce, I. Ilich, J. Ellul, G. Thi-beau, i d'altres no, com M. Heidegger, H. Arendt, G. Anders, o P.P. Pasolini (dels tres darrers, els llibres *La condició de l'home modern*, *L'obsolescència de l'home*, i els *Escrits corsaris*, respectivament, són mostres molt interessants del que parlem).

La gràcia, és clar, és plantejar la qüestió en positiu: no limitar-se a rondinar perquè no anem bé, sinó detectar les esclavituds que ens impedeixen ser homes i mirar com alliberar-nos-en. Això exigeix que prèviament pensem a fons què vol dir ser un home, i en aquesta qüestió el diàleg amb els nostres avantpassats pot ser molt útil ja que, al cap i a la fi, potser no eren tan rucs com ens pensàvem.

Actualment hi ha molts autors, alguns molt interessants, que segueixen reflexionant sobre com les condicions de la vida moderna, especialment el consumisme i l'explosió tecnològica, amb totes les dinàmiques socials, econòmiques i espirituals que comporten, afecten de manera radical (i sovint, sense fer-se notar) la nostra essència més profunda. Un d'ells, extraordinari al meu parer, és Fabrice Hadjadj.

Fabrice Hadjadj es defineix a si mateix com un pensador catòlic de família jueva i cognom àrab. Va néixer el 1971 a Nanterre, a França, i va estudiar filosofia a l'École Normale Supérieure. Els primers anys de la seva joventut Hadjadj era ateu i s'identificava amb l'anarquisme des d'una visió

nihilista de la vida. El 1998 es va convertir al catolicisme, culminant un procés que havia començat amb lectures de la Bíblia que buscaven fer-ne escarni. Hadjadj és autor d'un bon nombre de llibres (malauradament, encara cap d'ells traduït al català; però molts d'ells traduïts al castellà). En els paràgrafs següents en mencionarem alguns escrivint-ne el títol en itàlica, tot fent referència a alguna de les idees que s'hi desenvolupen. Seguirem el conveni que si citem un llibre i no n'especifiquem l'autor, volem dir que és de Fabrice Hadjadj.

Entre els temes estudiats per Hadjadj n'hi ha alguns de transversals que apareixen en molts dels seus llibres. Un d'ells és la reflexió sobre l'home, que Hadjadj emprèn des d'una perspectiva centrada en l'evangeli i enriquida amb aportacions de molts autors, tant cristians com no (Hadjadj coneix molt a fons, a part dels principals pensadors clàssics i cristians, el pensament jueu tradicional, o filòsofs com Marx, Nietzsche o Heidegger, per exemple). Per a Hadjadj una de les característiques fonamentals del que vol dir ser home és l'acolliment: perdre de vista la centralitat d'aquest ingredient impedeix tenir una visió veritable de l'home. L'acolliment és fonamental en la relació amb Déu, que no s'imposa mai: l'home no rep la gràcia de Déu si no vol acollir-la (*Reussir sa mort: anti-méthode pour vivre*, paròdia del llibre d'auto-ajuda; *Le Paradis à la porte: Essai sur une joie qui dérange*). També és fonamental en la relació entre esposos (*La profondeur des sexes: pour une mystique de la chair*).¹ I a la família, a la qual Hadjadj dedica un llibre fantàstic: *Qu'est-ce qu'une famille?*.² Viure l'acolliment és obrir-se a l'inesperat en tots els àmbits de la vida,

1. Traducció al castellà: "*La profundidad de los sexos: por una mística de la carne*", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2010.

2. Traducció al castellà: "*¿Qué es una familia?*", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2015.

amb generositat i confiança en Déu. Tot el contrari del neguit per controlar la pròpia vida, neguit que arriba al paroxisme amb la revolució tecnològica. L'acolliment implícit en la paternitat i la maternitat només pot néixer de combinar la responsabilitat amb l'abandonament en Déu. En aquest sentit són molt valuoses les reflexions de Hadjadj en diversos dels seus llibres sobre l'acolliment dels nens amb síndrome de Down.

En la reflexió al voltant de la influència de la tecnologia sobre l'home, Hadjadj segueix l'estela, entre d'altres, de Jacques Ellul, un filòsof i teòleg protestant francès que va pensar molt a fons en el valor de la paraula enfront de la imatge. Ellul estableix una correspondència entre paraula i veritat, i entre imatge i realitat, i mostra que l'oposició entre paraula i imatge és clau per entendre el món tecnològic, en el qual la imatge triomfa aclaparadorament. Ellul desenvolupa aquesta idea a *La parole humiliée*, un llibre lúcid ple d'intuïcions il·luminadores, més enllà d'un cert iconoclasme potser desencertat.

D'acord amb Ellul, Hadjadj desconfia dels mitjans tecnològics per fonamentar relacions humanes autèntiques. Res no pot substituir la paraula, el diàleg i l'acollida, fet que esdevé central per exemple quan parlem d'evangelitzar (*Comment parler de Dieu aujourd'hui: Anti-manuel d'évangélisation*).³ Així, Hadjadj no posa cap esperança en les noves tecnologies pel que fa a l'evangelització.

Un aspecte clau de la tecnologia emfatitzat per Hadjadj és que la influència entre humanitat i desenvolupament tecnològic és bidireccional. En una primera instància es parteix d'un aspecte de la realitat humana com a model d'un desenvolupament tecnològic, que només captura, com a molt, una part ínfima de la realitat humana en la qual s'inspira. Un cop consolidat el desenvolupament en qüestió la influència s'inverteix i la tecnologia acaba reduint grotescament la nostra visió sobre la realitat humana en

3. Traducció al castellà: “¿Cómo hablar de Dios hoy? Anti-manual de evangelización”, Ed. Nuevo Inicio, Granada 2013.

la qual s'havia inspirat. Vegem-ne tres exemples:

Primer: L'anomenada intel·ligència artificial no és més que l'obtenció d'inferències estadístiques a partir de quantitats ingents de dades, que se sotmeten a uns càlculs determinats; però després de donar el nom d'intel·ligència a la capacitat de càlcul que tenen els ordinadors, inconscientment acabem identificant la intel·ligència humana amb la capacitat de càlcul o, com a molt, la capacitat de resoldre problemes que admeten una traducció matemàtica. La intel·ligència humana, però, va molt més enllà d'això. El raonament de tipus matemàtic n'és un aspecte completament secundari, i és molt més essencial la capacitat d'acollir la paraula que ens és adreçada. No es tracta, és clar, de caure en un irracionisme, sinó d'evitar un reduccionisme de la raó.

Segon: El desenvolupament dels ordinadors ha permès que una màquina sigui capaç de “jugar” a escacs i vèncer els millors jugadors. L'error és creure que la màquina realment juga. Quan dues per-

sones juguen no es limiten a fer càlculs, sinó que interaccionen i dialoguen entre elles, de vegades calladament, a un nivell molt diferent del joc en si mateix. Sovint ni tan sols fan cap càlcul, sense que això vulgui dir que no juguin. L'ordinador no fa res d'això: no juga.

Tercer: Parlem de la possibilitat que dona internet d'enviar missatges d'un lloc a l'altre dient que ens permet connectar-nos entre nosaltres. A l'extrem, pensem en la capacitat que tenen les persones de relacionar-se entre si condicionades pel model d'internet o les seves variants (whatsapp, twitter, etc.) i acabem arraconant la carnalitat com un aspecte anecdòtic. I parlant de l'addicció a internet o les tecnologies en general, diem que ens cal "desconnectar-nos", usant una imatge que prové de l'àmbit del qual volem fugir.

Un altre tema al qual Hadjadj ha dedicat molta reflexió és el transhumanisme (*Puisque tout est en voie de destruction: Réflexions sur la fin de la culture et de la modernité*),⁴ dialogant amb d'altres pensadors contemporanis. Un d'ells és Olivier Rey, un matemàtic reciclat a filòsof autor d'assajos molt notables, entre els quals *Une folle solitude*, o *Leurre et malheur du transhumanisme*. Tant Hadjadj com Rey atribueixen la dèria per l'home augmentat (un dels tòtems del transhumanisme) al fet que la tecnologia ens hagi convertit (paradoxalment) en homes disminuïts.

A part dels llibres que hem mencionat, Hadjadj n'ha escrit molts més. Citem-ne dos a tall d'exemple: *Résurrection, mode d'emploi*,⁵ una reflexió sobre la resurrecció de

4. Traducció al castellà: "Puesto que todo está en vías de destrucción. Reflexiones sobre el fin de la cultura y de la Modernidad", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2016.

5. Traducció al castellà: "Resurrección. Experiencia de vida en Cristo resucitado", Ed. BAC Popular, Madrid 2018.

Jesucrist i, més recentment, *Dernières nouvelles de l'homme (et de la femme aussi)*, un recull d'articles molt variats al voltant de realitats humanes contemporànies.

Els llibres de Hadjadj combinen reflexions estimulants, sorprenents i profundes, amb cites de la Bíblia i de tota mena de pensadors i escriptors: llegir Hadjadj porta a descobrir llibres excel·lents d'altres autors. Hadjadj escriu en una llengua precisa, gens inclinada a les floritures, i plena de tocs d'humor, que ja s'endevinen en alguns dels seus títols. Té una debilitat per la paradoxa que l'acosta a Chesterton, que ell identifica com un dels seus escriptors de referència.

Fabrice Hadjadj és un dels fundadors de la revista "Revue Limite", que es defineix com una revista d'ecologia integral. Pel que sé, aquesta publicació és impossible de comprar a Catalunya, però no a Catalunya Nord: a Perpinyà es troba en diverses llibreries. Podeu fer-vos una idea dels seus continguts passejant per la seva pàgina web: www.revuelimite.fr. Hi trobareu un munt d'articles ben interessants i fins i tot una secció de petits vídeos amb suggeriments literaris.

Des de 2012 Hadjadj és director de l'Institut Philantropos, un institut situat a Friburg (Suïssa) que ofereix formació en antropologia, filosofia, teologia i art a nivell universitari des d'una perspectiva cristiana. A la seva pàgina web: <https://www.philantropos.org/> s'hi pot trobar el material i les gravacions de molts dels cursos impartits, així com informació sobre cursos futurs.

Fabrice Hadjadj és actualment pare de vuit fills. És raonable pensar que, entre llibres, xerrades i canalla, Hadjadj disposa de molt de temps lliure. Part d'aquest temps el dedica a la música. Ha publicat un CD de cançons escrites i compostes per ell mateix (*Nos vies quotidiennes*). A Youtube, a part de moltes xerrades, també s'hi poden trobar gravacions de les seves cançons.

Fabrice Hadjadj és doncs enormement prolífic. Si us és desconegut, per on començar a llegir o escoltar-lo? Una possibilitat és agafar qualsevol dels seus llibres o xerrades i capbussar-s'hi. No us decebrà. Però si voleu un suggeriment us aconsello un llibret prim ple d'idees, on Hadjadj dedica pinzellades a molts dels seus temes habituals, *L'aubaine d'être né*

en ce temps: pour un apostolat de l'apocalypse.⁶ Es tracta d'una reflexió sobre el fet de viure en una època com la nostra, on s'estan enderrocant una rere l'altra totes les institucions, tradicions i "consensos socials" que en èpoques passades facilitaven la vida, feien més senzill viure cristianament (almenys aparentment!), i ajudaven a viure més humanament. Hadjadj està a les antípodes de l'optimisme i del pessimisme. És plenament conscient de les dificultats que presenta la modernitat per viure cristianament o tan sols per actuar de manera coherent amb la nostra humanitat. A nivell més profund, sap que la creu és inseparable de l'existència cristiana, avui com en qualsevol altra època. I, tanmateix, Hadjadj mostra que, des d'una perspectiva cristiana, hem de viure amb la certesa que Déu, que és amor, ha triat estimant-nos l'època en què ens ha tocat néixer i ens crida, com a cada una de les persones que ens han precedit, a una vida de plenitud i alegria. Que som molt afortunats, de debò.

6. Traducció al castellà: "*La suerte de haber nacido en nuestro tiempo*", Ed. RIALP, S.A., segona edició, Madrid 2018.